

FARAGÓ LÁSZLÓ

1971

(I.)

A napokban Ladislav Faragóval, az Amerikában élő magyarszármazású íróval beszélgettem hosszasan a londoni Hotel Grosvenor House-ban lévő szobájában. Tulajdonképpen véletlenül találkoztunk az előző napon egy tárlaton: Faragó mindössze néhány napra repült Londonba, hogy átadja új könyve kéziratát angol kiadójának és tárgyaljon a Daily Express című napilap főszerkesztőjével. Megállapodtunk tehát a másnapi találkozóban, hogy beszélgessünk új könyvéről. Amikor reggel kilenckor a hotelba érkeztem, Faragó már az íróasztalánál ült és dolgozott. Hihetetlenül munkabíró, dinamikus ember, robbanó energiájú, most hatvanöt esztendő, de fáradhatatlanabb, optimistább, tervezőbb és rugalmasabb, mint egy huszéves. Valószínűleg annak köszönheti, hogy egész életében roppantul keményen dolgozott, nem kímélve önmagát. Amikor legutóbb beszélgettünk newyorki lakásán, akkor fejezte be a "The Broken Seal" című, Pearl Harbor-ról szóló könyvét, amelyből azóta elkészült a film: "Tora, Tora, Tora." Akkor is találkoztunk, amikor a Patton-életrajzot írta, amely viszont a George C. Scott-tal készült Patton-film alapját képezte.

Halász Péter

Ugy látszik sorsszerű, hogy minden újabb Faragó-mű készülése, vagy befejezése alkalmával találkozunk és beszélgessünk a munkájáról. Most a szó szoros értelmében világsiker közepében él. Patton-könyvét, az abból készült film nagy sikere óta sorozatosan kiadták újra meg újra és csak a film bemutatója óta: másfélmillió példány fogyott belőle. De Faragó ugyanolyan póztalan és egyszerű, mint a világsiker előtt.

1971. HALÁSZ PÉTER

KÉMHÁLÓZATOK A II. VILÁGHÁBORUBAN

“A RÓKÁK JÁTSZMÁJA”

1971. júl. 21

SZABADSÁG

1791
6122A / 03A3A
— Mi az új könyvének a címe, kedves László és miről szól?

— A címe: "The game of the foxes". Vagyis: A rókok játszámája. A második világháború alatt német, angol és amerikai kém szervezetek nagy játszámájáról szól. Amerikában már ennek az évnek novemberében megjelenik. Angliában azonban csak jövő tavasszal könyv-formában, mint-hogy az idei szeptemberben tíz nagy fejezetét közölni kezdi a Daily Express. Amerikában viszont majd a Look-magazin közöl belőle folytatásokat. Igen nagy terjedelmű kézirat: 400,000 szó, ezernégyszáz oldal.

— Ugyanolyan módszerrel, történelmi dokumentumokra alapozva készült, mint a Pattonról és a Pearl Harborról szóló könyve?

— Mint tudja, én nem vagyok történész és így kutatásaimhoz nem rendelkezem a történelemtudós szakavatott felkészültségével, minthogy azonban harmincöt esztendeje olyan könyveket írok, amelyek mind történelmi tényekre épülnek, kialakítottam egyféle módszert, amely a detektív munka, az újságírás, a történelemírás sajátos ötvöze — talán éppen ez adja a könyvnek eredetiségét. Nos, az Amerikai Országos Levéltárban milliószámra, sőt valószínűleg inkább tizmilliószámra vannak a háború alatt német, olasz és japán kém szervezeteknek olyan dokumentumai, amelyeket a háború végén az amerikai és angol hadseregek találtak meg és koboztak el. A japán és az olasz kémhálózat anyaga ezuttal nem érdekelt, viszont feldolgoztam a német kém szervezet 800-ezer dokumentumát. Ezeket tulajdonképpen a németeknek meg kellett volna semmisíteniük, de olyan rendkívüli alaposággal regisztrálták, tárolták és csomagolták ezt a pokoli meny-

nyiségű iratot, hogy, hogy egész egyszerűen nem volt szívük ahhoz, hogy elégezzék. Az összes ládák amerikai kézre kerültek tehát. Most jön a képbe az előbb említett detektív munka: ezeket a ládákat az amerikai National Archive-nak egy olyan kamrájában találtam meg, ahol szinte félrelökve, holtvágányon vesztegeltek. Én rágtam magam keresztül ezen a papirhalmazon, sőt, papirhegyvonulaton — első ízben. Itt jut szerephez az újságíró-motívum: csakis olyan dokumentumok érdekelnek, amelyeket más kutató előtte még nem látott. Nos, ennek a nyolcszáz ezer iratnak a feldolgozása alapján előttem állt a hitleri német kémhálózat tiz esztendejének a története: 1935-től, tehát attól az évtől, amelyben Canaris lett a német kémszervezet főnöke, 1945-ig, tehát a Harmadik Birodalom összeomlásáig. Roppant nagy tempóval haladtam a munkában s mintegy másfél év alatt elkészültem a könyv teljes vázlatával.

— Ez a vázlat adta tehát alapját "A rókok játszmájá"-nak?

— Nem. A vázlatot ugyanis majdnem teljes egészében el kellett dobnom. Rájöttem ugyanis, hogy zsákutcába jutottam. Mi történt ugyanis? A német dokumentumok átvizsgálása és feldolgozása alapján arra a meggyőződésre jutottam, hogy a német kémszervezet a második világháború alatt sokkal jobban dolgozott, mint az amerikai és az angol, a német kémek ugyyszólván minden tekintetben túljártak az angol és amerikai kémek és kémelhárítók eszén. Az ilyen jellegű munkánál azonban az a helyzet, hogy a szálak sajátos módon tovább vezetik az embert, olyan, mint a horgolás, az ember megbontja valahol s aztán addig fejt, fejtegeti, míg szétbontja az egész horgolást és eljut a pamutszál kezdetéhez, az első milliméterhez. Velem is ez történt. Tovább kutatva megtaláltam a német dokumentumok összefüggéseit az amerikai és angol adattárban, s amikor aztán mindháromat összeillesztettem, a német, az angol és az amerikai dokumentumokat akkor egyszerre csak előttem állt teljes összefüggésében a kémhálózatok működésének egy nagy freskója és kiderült, hogy teljes tévedésben voltam addig: a német kémhálózat nem a legjobb, de a legrosszabb, a legnaivabb és legfélrevezetettebb volt a második világháború alatt, az amerikaiak és különösképpen az angolok messze túljártak az eszükön.